

gairebé la normal evolució cronològica. Aquests tres períodes són analitzats en el pròleg, després d'unes vives reflexions sobre les característiques del conte català: la minotada, la tristesa, l'estil, les idees.

El primer període correspon a la *Renaixença*: s'inicia amb C. Bosch de la Trinxeria, patriarca dels contistes catalans moderns, i es pot considerar acabat amb l'obra de M. Genís i Aguilar; van inclòsos dins aquests punts extrems Robert Robert, Frederic Soler, Emili Vilanova, Gabriel Maura, Jacint Verdaguer i Angel Guimerà.

Amb l'aparició de Narcís Oller comença un nou període, que Triadú qualifica amb el nom, no sé pas si una mica vague, d'*Universalització*: entren dins aquesta època, composta de dues etapes, a més d'Oller, Marià Vayreda, Raimon Casellas, Joan Maragall, Santiago Rusiñol, Prudenci Bertrana, Pere Coromines, Víctor Català, J. Pous i Pagès, A. Ruiz i Pablo, J. Oller i Rabassa, Joaquim Ruyra, J. Massó i Torrents, Ramon Reventós, Joan Sacs, Xavier Montsalvatge, J. Roig i Raventós, Alexandre Plana, E. Duran i Reynals, Josep Carner i Joan Santamaria.

La contística contemporània, és a dir, el tercer període de la classificació de Triadú, s'obre amb E. Martínez Ferrando: un to general que l'informa decideix el collector a designar-lo amb l'apel·latiu d'*Intellectualització*, «qualificació avui encara prematura, però previsible» (pàg. XVIII). Aquesta tendència intel·lectual té dues parts: la de l'estil i la del pensament. Amb Martínez Ferrando trobem aquí els noms de Carles Soldevila, C. A. Jordana, Josep Pla, Carles Riba, Miquel Llor, Agustí Esclasans, Francesc Trabal, Cèlia Suñol, Joan Oliver, Joan Mínguez, Maurici Serrahima, Tomàs Garcés, Josep Selva, Josep Sol, Mercè Rodoreda, Xavier Benguerel, Rosa Leveroni, Ll. Ferran de Pol, Pere Calders, Salvador Espriu, Maria Aurèlia Capmany i Jordi Sarsanedas.

Els últims escriptors ens mostren com Triadú s'endinsa, amb visió apassionant, en el futur. A més del pròleg general del recull, Triadú fa precedir cada un dels narradors seleccionats d'una valuosa nota que comprèn referències crítiques, biogràfiques i bibliogràfiques, i dona un sentit més històric encara al seu treball.

Miquel Dolç

Les Œuvres de [J. R.] RANCHER: La Nemaïda, La Mouostra Raubada, Lou Fablié Nissart. [Montpellier], Publications spéciales de la Revue des Langues Romanes, [1954]. 360 pàgs.

Entre els dialectes occitans, n'hi ha un que ha sofert un destí molt estrany: és el niçard, la parla de Niça i dels seus entorns. El comtat de Niça fou anexionat per França, una primera vegada, de 1792 a 1814, i després, el 1860: molt poca cosa en la història d'un poble. Aquella sort ha valgut al niçard d'ésser rebutjat tant pels provençals com pels piemontesos; «aquell dialecte barrejat de provençal i d'italià, difícil d'entendre per un provençal», deia d'ell Emili Ripert en el seu llibre sobre *La renaixença provençal*.

Aquesta impressió és un xic sumària, però hem de reconèixer que és la que ens donaria la grafia de textos com els del present llibre: com en francès, el so **u** hi és representat pel dígraf *ou*; com en italià, la grafia *ci* correspon al so **ç**; la grafia *ch*, al so **k**; la grafia *gli*, al so **l**.

Però si deixem de banda la fantasia d'aquesta ortografia, és ben clar que el niçard és un dialecte occità, més que més si concedim la qualitat d'occità a totes les parles de Bordeus a Bolonya, com ho vol la lògica.

La persona de J. R. Rancher ha sofert les mateixes sollicitacions que la seva parla i que el seu país. L'any 1785 neix sard a Niça, i hem de recordar que, des del 1562, l'italià és llengua oficial de l'Estat piemontès. Però, set anys més tard, les aneixions revolucionàries el fan francès, i a divuit anys hom li ofereix una beca al Liceu de Marsella, on cursa estudis excel·lents fins al 1806. A vint-i-un anys la seva mala vista li permet d'escapar al servei militar; ingressa a l'administració francesa, que aprofita el seu coneixement de l'italià donant-li places a Alexandria, Arezzo, Montenotta, Savona i, finalment, a Alassio. A la caiguda de l'imperi francès comença per buscar una situació a Livorn en una casa de comerç anglesa; però molt aviat el seu amor a la terra nadiua el fa tornar a Niça. De 1818 a 1821 treballa a casa un advocat; després entra com a funcionari inferior al tribunal de comerç de Niça, on quedarà fins a la seva mort el 1843.

Aquesta existència ens explica que Rancher hagi dominat perfectament tres llengües: l'italià, el francès i la seva parla materna, el niçard. No ha escrit en italià cap obra literària: li devien bastar els contactes quotidians inherents al seu ofici. Ha compost alguns versos en francès; però l'essencial de la seva obra, en niçard: el 1823, *Nemaïda*, una epopeia burlesca de set cants i dos mil vuit-cents versos; el 1830, *La Mouostra Raubada*, poema nissart, obra burlesca també, de vuit cants i tres mil sis-cents cinquanta-cinc versos; el 1832, *Lou Fablié Nissart*, al qual dona també el títol de *Fabla nissardi basadi soubre lu proverbi dou país*.

L'obstinació de Rancher a escriure en niçard és encara més estranya si recordem que l'enenfic principal de les llengües provincials a la Convenció Nacional francesa, l'abat Grégoire, era diputat de Niça. Això ens demostra el valor i la sinceritat d'aquelles eleccions imposades, ja que, trenta anys més tard, els electors de Grégoire i llurs fills feien llurs delícies de l'obra de Rancher.

Aquesta obra és no sols un document lingüístic de primer ordre, sinó, encara més, un document humà. Rancher ha pintat la Niça de la primera meitat del segle XIX i la seva societat; les seves obres satíriques ens en presenten trossos de vida. Pot escriure: «He nacionalitzat l'acció; a més, no s'hi trobarà res d'estranger, tot hi és local, personatges, caràcters, pensaments, expressions, quadres, situacions; tot en fi dibuixa Niça i els seus habitants».

Ens adherim a l'Acadèmia Niçarda quan declara que «està pregonament agraïda a la *Revue des Langues Romanes* i al Sr. degà Bourciez d'haver emprès la realització d'un somni gran: l'edició de les obres de J. R. Rancher».

Enric GUITER